

Budapesti kokteil

Kogemusi Erasmus vahetusüliõpilasena Ungaris

Budapest University of Technology and Economics (BME)

Essee

Urmo Orujõe

2016

Eellugu

Ei mäleta täpselt, kus, kuidas, miks ja millal see juhtus, aga mingil hetkel jõudis minuni info Erasmus programmi olemasolust. Arvatavasti olin siis just alustamas või just alustanud õpinguid TTK arhitektuuri teaduskonnas. Hiljem teemat lähemalt uurides avastasin, et tegemist on suurepärase võimalusega mitmes plaanis enda maailma avardada ja mõte võimalikest õpingutest välismaal küpses otsuseks kolmas kursus läbida Erasmuse vahetusüliõpilasena mõnes välismaa koolis. Miks just kolmas? Esimesel kursusel pole see eeskirjade järgi lihtsalt võimalik ja teisalt soovisin minekule eelnevalt omandada erialaseid baasteadmisi, et mitte päris toore ja rohelisena laia maailma potsatada. Välismaal elamise kogemus oli mul küll juba olemas ja selle ees ma hirmu ei tundnud.

Valikud ja asjaajamine

Niisiis tuli järgmiseks valida kool. Vahepeal olin leidnud ka mõtte- ja potentsiaalse reisikaaslase oma kursuselt, kes samuti Erasmus programmiga liitumises ja liikumises suuri võimalusi ja ahvatlevaid väljakutseid nägi. Mul on selle üle hea meel, sest seltsis oli segasem sel teemal mõtiskleda, plaane teha ja asjaajamist alustada.

TTK-l olid mõnede Euroopa koolidega juba partnerluslepingud ja vahetuskogemus olemas, kuid võimalus oli valida ka lepinguväliste koolide seast (st leida uusi partnerkoole). Kooli valimine oli minu jaoks põhimõtteliselt tasakaalupunkti leidmine sihtriigi atraktiivsuse, elukalliduse, sihtkoolis pakutavate õppeainete, personaalse uudishimu ja kõhutunde vahel. Tõsiselt tuli kaaluda majanduslikke toimetuleku võimalusi, kuna Erasmusega kaasnev stipendium ei ole üldjuhul piisav kõikide kulude katmiseks ja lisateenistuse teenimine vahetuse ajal on samuti väga küsitav. See kahjuks välistas minu jaoks kõrgema elukalliduse (ja õppe kvaliteediga?) heaoluriigid ja suunas pilgu põhiliselt endise idabloki poole. Järgneva põhjaliku internetiuuringu, endiste Erasmuslaste kogemuste, pika seedimise ja võimalik, et kosmose vaimse väe ning juhuslikkuse tulemusena langes esmane eelistus Ungaris Budapestis asuva tehnikaülikooli BME kasuks.

Kandideerimiseks vajalik avaldus TTK Erasmuse kordinaatorile, kes on kogu protsessi ajal, esialgselt mõttest kuni tänase päevani olnud asendamatuks informaatoriks ja juhendajaks, sai pika kaalumise tulemusena saadetud päris viimasel hetkel. Pärast mõningast ootamist saime Ungarist positiivse vastuse ja esialgsed juhendid edasi toimetamiseks. Järgnes märkimisväärne kogus bürokraatiat – avaldusi, registreerimisi, õppekavade võrdlemisi jne, mis kahjuks on taoliste protsesside aeganõudev, kuid lahutamatu osa. Kuna BME Erasmuse üliõpilastele, arvatavasti nende arvukuse tõttu, ühiselamu kohta ei pakkunud, tuli alustada ka distantsilt elukohaotsingutega.

Augustikuumus

26.ndal augustil 2015 maandusin Budapesti rahvusvahelises lennujaamas. See oli minu esmakordne Ungari ja üldiselt Kesk-Euroopa külastus. Esimese asjana lennujaamast väljudes otsisin kõrvalisemat kohta, et korraks maha istuda, natuke mõtiskleda, uut keskkonda vaadelda ja tunnetada ning tegelikult ka seljas olevad Eesti hilis-suvele kohased soojemad kehakatted pagasis leiduvate suvisemate vastu taas välja vahetada, sest esimese võõrustajana Budapestis võttis mind vastu pea 30 kraadine palavus.

Pärast ümberrõivastumisele järgnenud mõningast mõtisklust ja aklimatiseerumist pargipingil otsustasin siis ametlikult alustada oma esimest Erasmus-kogemust seades sammud linnaviiva bussi

peatuse poole. Tee lennujaamast ajutise hostelinini, kuna püsivama elupaiga otsingud distantsilt ei olnud otseselt vilja kandnud, koosnes esmalt umbes pooletunnisest bussisõidust Budapesti eeslinnas asuvasse metroojaama ja sealt edasi umbes sama pikast metrooreisist põhimõtteliselt linnasüdames asuvasse Corvin Nyegedi metroojaama. Metroo nr 3 oli, nagu hiljem selgus, üks vanematest veel käibel olevatest liinidest ja süstis minusse sarnase koguse nostalgiat, kui seda oleks teinud juhuslik kohtumine Krokodill Genaga kollases lõõtsaga Ikarus bussis. Muuseas Ikarusid on Budapestis täiesti käibel veel, küll tumesinised, nagu üks nostalgiline koolivormgi omal-ajal. Nutitelefon ja Google Maps olid sel esmakordsel linnaühendusel ja vähemalt järgmised kaks-kolm nädalat uutel maastikel navigeerimisel lahutamatuks osadeks. Ei tea, kuidas küll vanasti orienteerumisega hakkama saadi? Ahja, kuuldavasti tähtede ja puutüvel kasvava sambla abil, mida Budapesti kesklinnas kahjuks ei kohanud. Ütleb junvanasõnagi, et metsa eksides leia millisel puu küljel kasvab sammal. Vaata sammalt, see rahustab.

Suur osa esimesest kümnest ööpäevast möödus kodust broneeritud hosteli wifis kinnisvara kuulutusel seirates. Linnas oli tuhandeid minu sarnaseid Erasmuslasi, kes kõik põhiliselt läbi interneti omale elamist või korterikaaslasi otsisid. Tegemist oli tõsise jahipidamisega parimatele paladele, kus nagu ikka varasemad linnud said rasvasemad ussid. Lisaks pidevale kinnisvararallile tuli paralleelselt tegeleda ka koolis taas mõningate registreerimiste jms bürokraatiga, mis järjest tõusvas päevakuumuses oli küllaltki tüütu tegevus. Sumedad hilissuveõhtud röömsatest inimestest ja õdusatest olemistest tulvil linnamelus olid aga eelnevale sahmimisele mõnusalt tasakaalustavaks ja kosutavaks rekreatsiooniks.

Vaatamata endiselt püsivale kuumalainele, endiselt hullumeelsele kinnisvaraturule, lahenduseta näivale pagulaskriisile ja pidevale kiusatusele oma hedonistlikele ihadele alla vanduda ja kohustused teadmattusse edasi lükates lihtsalt nautida kõike seda, mida uus ja huvitav linn pakub, õnnestus siiski kõik õpingute alustamisega seotud bürokraatsed kadalipud läbida ja kooli lähedale eluasegi leida. Erasmus ja kool võis alata.

Õppida ja puhata ja mängida

Keskmise Erasmuslase igapäevaelu koosneb siin päevasest kooliskäimisest ja erinevatest, nii siinse Erasmus Student Network (ESN) poolt korraldatavatest või isetekkelistest õhtustest meelelahutustest. Budapest on elust pulbitsev linn, kus toimub midagi igal ajal, igale maitsele. Pea loendamatu arv avalikke ruume, kohvikuid, baare, klubisid, muuseumi, galeriisid, turge, restorane, kütkestav mitmekesine arhitektuur ja linna nii füüsiliselt kui mõtteliselt poolitav ja samas siduv Doonau moodustavad sellest linnast omanäolise kokteili, mille sarnast mul varem ehk nii maitsta pole õnnestunud. Kuigi kokteil oli maitsev, asetasin rõhu siiski pigem koolis ainepunktide kogumisele. Ehk oli see üheks põhjuseks minu keskmisest leigemal Erasmuse ühisüritustel osalemistel, kuid ma ei tunne ka, et ma õpingute kõrvalisi kogemusi liialt vähe oleksin saanud. Kuna internetist leitavad õppeainete kirjeldused saabumisele eelnevaks tutvumiseks ja esialgseks ainetel valikuks olid suhteliselt üldsõnalised ja aine reaalsest sisust tihti aimu ei andnud, registreerisin end esialgu kõikvõimalikele kursustele, mis mulle tundusid otseselt või kaudselt erialaga haakuvat või huvi pakkuvat. Kokku sai aineid üle 40 ainepunkti väärtuses. Pärast esimest paari nädalat oli kõikide valitud õppeainetega esmane tutvus tehtud ja sai selgeks, et kõiki valitud läbida ei ole võimalik, seega loobusin umbes kolmandikust õppeainetest. Lõpuks läbisin semestri jooksul aineid 34 AP väärtuses, mis on topelt Erasmuse miinimumnõudest (15). Oleksin võinud ka vähemaga piirduda, kuid soovisin

võtta parima, mida selle Ungari ühe vanima ja prestiiisema tehnika ülikooli õppekava võimaldas. Tagasivaatena võiks ehk öelda, et kohati tundus koormus siiski liiga kõrge ja võibolla mõni tulemus koormusest tekkinud ajapuuduse all ka kannatas. Tundsin, et mõnes aines oleks saanud paremini, aga aega jäi väheks. Samas, ega seda aega poöe kunagi piisavalt? Võimalik, et olukorda oleks saanud parandada parem õppekorraldus. Näiteks lõpueksamite ja arvestuste efektiivsem hajutamine, kuna pea kõik arvestused ja eksameid toimusid põhimõtteliselt kahe viimase semestri nädala jooksul, mis ei jätnud minu arvates piisavalt aega mahukate projektide, esseeide ja eksamite ettevalmistamiseks ja vormistamiseks. Õppekorraldusest olgu mainitud veel, et käsitletavat teemad ja õppemeetodid olid üldjoontes ajakohased ja huvitavad. Siiski võis kohati tunnetada mõningast ajast mahajäämust, seda eriti tänapäevastele ootustele mittevastavate õpperuumide ja -vahendite puudumisena. Näiteks puudus täielikult maketistudio, rääkimata materjalidest, töövahenditest, samuti loenguruumides elementaarseks peetavatest pistikupesadest kaasaskantava tehnika laadimiseks ja Eesti mõistes alla igasuguse arvestuse kooli poolt pakutavast ebastabiilsest ja kohati olematust internetiühendusest. Vaatamata sellele tekitas pea kahe ja poole sajandi vanune hoone, mille välimus täielikult ja sisemus pea täielikult ja originaalilähedaselt säilitatud oli, igapäevaselt tunde millegist väarikast ja auväärsest osasaamisest. Kampuse hoonetevahelistes avalikus ruumis aega veetes ei väsinud ma endale tunnistamast, kui väarikalt, majesteetlikult ja ehk seeläbi ka inspireerivalt see keskkond mulle igapäevaselt mõjus.

Ühesõnaga

Kirjutada võiks veel paljustki, aga ehk ei olegi vaja kõigelt saladuse katet kergitada, et jätta sulle, armas lugeja alles uudishimu ja ruumi ettekujutistele. Kuigi mõte mu peas vahetusüliõpilasena maailma avastama minna kinnistus selle võimalusega tutvumise hetkel, võttis lõplik otsustamine, kõige ajastamine, ettevalmistamine ja oma senise elu ümberkorraldamine parajalt aega, ettevõtlikust ja ehk ka pea ees tundmatusse sukeldumise julgust. Kahtlematta oli hetki, kus tekkisid kahtlused kogu selle ettevõtmise vajalikkuse, kasulikkuse ja mõistlikkuse üle, kuid need ei ületanud kunagi minus pesitsevat tõmmet uute kohtade, inimeste ja teadmiste suunas, mida lõppkokkuvõttes Erasmuse programm suhteliselt hõlpsalt võimaldab. Minu sõnum on, et ma ei ole kahetsenud oma otsust hetkekski. Ma olen ühe suurepärase ja unustamatu kogemuse võrra rikkam. Kogemuse, mis andis mulle uusi teadmisi, sõpru ja kangutas laiemaks ka silmaringi. See on üks tähtsamaid ja meeldivamaid kogemusi minu elus.

Urmo Orujõe

Budapest

07.02.16